

Jens-Jørgen Jensen (red.), *Har vi den rigtige forskningspolitik i Danmark? – Forskningspolitik og forskningsudvikling i Danmark*, Esbjerg: Sydjysk Universitetsforlag, 1985, 182 s., 120,00 kr.

Bogen indeholder 13 indlæg fra en konference om forskningssystem og -udvikling, som Sydjysk Universitetscenter afholdt i begyndelsen af 1985. De mange og ganske forskelligartede afsnit gør bogen anvendelig som introduktion til dele af forskningssystemet og -politikken, men en række af de behandlede problemstillinger og emner havde vundet ved at være udfoldet mere.

Selv om man ved at læse flere af afsnittene i sammenhæng får et vist billede af forskningspolitikken, mangler bogen trods alt et afsnit. Læseren får kun ganske lidt at vide om de processer, hvorigennem forskningspolitikken bliver til, og det er en oplagt mangel. Mogens Korst kommer i "Udbygningen af den centrale forskningsorganisation – overvejelser i planredegørelsen" tættest herpå, men mere må kunne siges. Dog åbenbart ikke af en kontorchef i Forskningssekretariatet.

Udover denne artikel vil jeg anbefale Hans Møller Andersens om de to modeller i sektorforskningen og Asger Meulengracht Olsens om teknologi-vurdering, erhvervs-livsforskning og samfundsprioritering. Den første sammenligner den meget forskelligt organiserede landbrugs- og energiforskning og har en række interessante betragtninger over udviklingstendenserne i de to forskningssystemer. Uden at det dog diskuteres i relation til sektorforskningens problemstillinger og udvikling som sådan. Den anden er funderet på projekt Pegasus ved Institut for Samfundsfag, Danmarks Tekniske Højskole, og har det bioteknologiske område som emne. Meulengracht Olsen er ganske hård i sin kritik af den hidtidige udvikling på området for at mangle overordnet planlægning og for at være ukoordineret. Artiklen med dens krav om styring af forsknings- og udviklingsindsatsen på området er oplagt at læse i sammenhæng med det nyligt fremsatte forslag om et bioteknologisk udviklingsprogram, der er udtryk for en ny satsen fra statens side.

Niels Chr. Sidenius

Kirsten Ketscher (red.), "Kvinderetfærd", *Retfærd 31*, København: Akademisk Forlag, 1986, 120 s., 60,00 kr.

Tidsskriftet *Retfærd* har udsendt et temanummer om kvinderet, som rummer artikler fra Danmark, Sverige, Norge og Finland. De første tre artikler drejer sig om forplantningslovgivning, og derpå følger en række artikler om kvinderettens teoretiske og metodiske tilgangsvinkler. Hovedparten af sidstnævnte stammer fra et symposium i anledning af kvinderettens første 10 år, som blev afholdt i Oslo i 1985. Tre af artiklerne er skrevet af mænd, som giver deres karakteristik af kvinderetten. Endelig rummer nummeret en dansk og en norsk litteraturoversigt over kvinderetlige artikler og bøger samt en præsentation af det svenske og det finske kvinderetsvidenskabelige miljø kombineret med en litteraturliste. Afslutningsvis er der en kort beskrivelse af kvindeforskningscentre i Århus og Oslo.

Jens-Jørgen Jensen (red.), *Har vi den rigtige forskningspolitik i Danmark? – Forskningspolitik og forskningsudvikling i Danmark*, Esbjerg: Sydjysk Universitetsforlag, 1985, 182 s., 120,00 kr.

Bogen indeholder 13 indlæg fra en konference om forskningssystem og -udvikling, som Sydjysk Universitetscenter afholdt i begyndelsen af 1985. De mange og ganske forskelligartede afsnit gør bogen anvendelig som introduktion til dele af forskningssystemet og -politikken, men en række af de behandlede problemstillinger og emner havde vundet ved at være udfoldet mere.

Selv om man ved at læse flere af afsnittene i sammenhæng får et vist billede af forskningspolitikken, mangler bogen trods alt et afsnit. Læseren får kun ganske lidt at vide om de processer, hvorigennem forskningspolitikken bliver til, og det er en oplagt mangel. Mogens Korst kommer i "Udbygningen af den centrale forskningsorganisation – overvejelser i planredegørelsen" tættest herpå, men mere må kunne siges. Dog åbenbart ikke af en kontorchef i Forskningssekretariatet.

Udover denne artikel vil jeg anbefale Hans Møller Andersens om de to modeller i sektorforskningen og Asger Meulengracht Olsens om teknologi-vurdering, erhvervs-livsforskning og samfundsprioritering. Den første sammenligner den meget forskelligt organiserede landbrugs- og energiforskning og har en række interessante betragtninger over udviklingstendenserne i de to forskningssystemer. Uden at det dog diskuteres i relation til sektorforskningens problemstillinger og udvikling som sådan. Den anden er funderet på projekt Pegasus ved Institut for Samfundsfag, Danmarks Tekniske Højskole, og har det bioteknologiske område som emne. Meulengracht Olsen er ganske hård i sin kritik af den hidtidige udvikling på området for at mangle overordnet planlægning og for at være ukoordineret. Artiklen med dens krav om styring af forsknings- og udviklingsindsatsen på området er oplagt at læse i sammenhæng med det nyligt fremsatte forslag om et bioteknologisk udviklingsprogram, der er udtryk for en ny satsen fra statens side.

Niels Chr. Sidenius

Kirsten Ketscher (red.), "Kvinderetfærd", *Retfærd 31*, København: Akademisk Forlag, 1986, 120 s., 60,00 kr.

Tidsskriftet *Retfærd* har udsendt et temanummer om kvinderet, som rummer artikler fra Danmark, Sverige, Norge og Finland. De første tre artikler drejer sig om forplantningslovgivning, og derpå følger en række artikler om kvinderettens teoretiske og metodiske tilgangsvinkler. Hovedparten af sidstnævnte stammer fra et symposium i anledning af kvinderettens første 10 år, som blev afholdt i Oslo i 1985. Tre af artiklerne er skrevet af mænd, som giver deres karakteristik af kvinderetten. Endelig rummer nummeret en dansk og en norsk litteraturoversigt over kvinderetlige artikler og bøger samt en præsentation af det svenske og det finske kvinderetsvidenskabelige miljø kombineret med en litteraturliste. Afslutningsvis er der en kort beskrivelse af kvindeforskningscentre i Århus og Oslo.

I artiklerne om forplantningslovgivning gennemgås retsreglerne for insemination og kunstig befrugtning i Danmark, Sverige og Norge. Det er et fællestræk for denne lovgivning, at kvinders ret til insemination og kunstig befrugtning bestemmes af deres forhold til en mand. Artiklerne udlægger lovgivningen som et udtryk for patriarkalsk kontrol med kvinder. Denne opfattelse går igen i en svensk/norsk artikel om statens og rettens funktion i relation til kvinder, som efterfølges af en kort kritisk kommentar, der udfordrer dette synspunkt. En svensk artikel opridser kvinderettens muligheder ud fra tre niveauer, som additionsvidenskab, som interessestyret videnskab og som strukturforstyrrende i forhold til den etablerede mandligt dominerede retsvidenskab. I en finsk artikel gennemgås domstolsprocessens funktion i forhold til kvinder, og den begrundet kvinders relativt mindre brug af domstolene ud fra disses uegnethed til at løse kvinders konflikter. Bidragene fra de mandlige jurister fra Norge, Sverige og Finland afspejler en positiv holdning til kvinderetten og dens funktion i forhold til retsvidenskaben i øvrigt. Kvinderetten fremhæves for sin igangsættende og eksperimenterende karakter, samt for sammenkoblingen af teori og empiri, men kritiseres for sin brug af retfærdighedsbegrebet.

De afsluttende litteraturoversigter afspejler, at kvinderetten gennem sine første 10 år har formået at konsolidere sig som forskningsfelt inden for retsvidenskaben.

Anette Borchorst

Gene Sharp, *Making Europe Unconquerable. The Potential of Civilian-based Deterrence and Defense*, London: Taylor and Francis, 1985, 230 s.

I disse år kommer der mange forskellige bøger om Europas sikkerhed og om ikke-offensive forsvarsformer. Gene Sharp, der har skrevet denne, har i mange år arbejdet med ikke-vold som alternativ til militære trusler. Denne bog argumenterer for, at Europa vil være et sikrere sted, hvis landene gradvis ændrer politik i retning af, hvad Sharp kalder et civil-baseret forsvar.

Hermed tænker han på forsvar baseret på befolkningens planlagte nægtelse af at samarbejde med en eventuel aggressor. Strejker, boykot, protester, social udelukkelse etc. er de midler, han behandler. Hvis en sådan form for forsvar er planlagt på forhånd og er gjort andre lande bekendt, vil den også have en afskrækkelsesværdi, mener Sharp.

Han opregner tre former for forsvar, konventionelt militært forsvar, guerilla-baseret forsvar og civil-baseret forsvar. Sharp mener, at den sidste er den eneste sikre på langt sigt.

Den danske diskussion om "defensivt" forsvar i forlængelse af Socialdemokratiets oplæg til ny forsvarsordning drejer sig udelukkende om at finde andre militære midler. Sharps bog er således provokerende i forhold til gældende vanetænkning og kan vel tjene til at sætte den megen diskussion om "defensivt" forsvar i relief. Bogen illustrerer, at man i virkeligheden diskuterer yderst konventionelt i den danske diskussion om dette emne.